

ÜNİVERSİTELİ VE
GENÇ LGBTİ+'LARIN
SEÇİM SÜRECİNDEN VE
SEÇİM SONRASINDAN

Talepleri

(MART 2023, ANKARA)

Yayımlayan
ÜniKuir Derneği
Ankara, Mart 2023

1. GİRİŞ

ÜniKuir Derneği olarak genç ve üniversiteli LGBTİ+’larla siyasete olan ilgiyi artırmak, siyaseti konuşmak ve tartışmak, karar alma mekanizmaları konusunda bilinçlenmek, katılım hakkı ve katılım araçlarını etkili biçimde kullanmak, siyasetin tüm paydaşlarının LGBTİ+’ların hak taleplerini ve sorunlarını gündemleştirmesine, çözüm üretmesine ve katkı sunmak amacıyla atölyeler, forumlar, çalıştaylar düzenliyor, kampanyalar yürütüyor ve raporlama, izleme ve lobicilik çalışmaları yapıyoruz.

2023 yılında yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı ve 28. Dönem Milletvekiliği Seçimleri’nin ülkemizde yaşayan herkes gibi LGBTİ+’lar için de kritik öneme sahip olduğunun bilincindeyiz. Üniversiteli ve genç LGBTİ+’larla çalışan bir hak temelli sivil toplum örgütü olarak bu seçimlerin olabilecek en iyi şekilde lubunyanın lehine sonuçlanması için sorumluluğumuz olduğunun farkındayız. Gönüllülerimizden ve paydaşlarımızdan aldığımız güç sayesinde bu sorumluluğu yerine getirmeye gayret ediyoruz.

Yapılacak olan seçim öncesinde ve özellikle umudumuzun yazı Gezi’den bu yana bilinçli bir şekilde yükseltilen LGBTİ+ karşıtlığı, artırılan nefret söylemleri, LGBTİ+’lar üzerinden körüklenmeye devam edilen kutuplaşma, hak savunucuları üzerinde kurulan baskı, demokratik araçların ve bağımsız yargının giderek

daha fazla örselenmesi düşünüldüğünde seçimlerin sonucunun LGBTİ+'lar için hayatta kalma meselesi haline geldiği görülecektir.

ÜniKuir olarak yürüteceğimiz seçim kampanyası ile siyasi partilerin ve adayların LGBTİ+'ların sorunlarını anlamasını, hak taleplerini karşılamasını, çözüm önerilerini benimsemesini sağlamaya çalışacağız. Ayrıca LGBTİ+'ların seçim sürecini takip etmesi kendi sözünü üretmesi, sandığa giderek demokrasiden ile temel hak ve özgürlüklerden yana taraf olması için uğraşacağız. Seçim kampanyası çerçevesinde medya içerikleri oluşturacak, bildirgenin savunuculuğunu yapacak, seçim sürecinde adayları ve siyasi partileri LGBTİ+ hakları açısından izleyecek ve raporlayacağız.

Ne yeni başlıyoruz ne de bizi bekleyen herhangi bir sonuç karşısında vazgeçmeye niyetliyiz! Lubunyalılar olarak siyaseti konuşmaya, etkilemeye, dönüştürmeye, biz de varız demeye devam edeceğiz. Seçimin sonucu ne olursa olsun, bu seçimler mücadelemizin daha çok büyüyeceğinin, daha güçlü olacağımızın ve kazanımlarımızı genişleteceğimizin habercisi olacaktır. Bu ülkeye demokrasi, hukuk devleti ve barış gelecekse, bunun biz olmadan olamayacağının iddiasındayız. İddiamızı kanıtlamaya, katılımcı ve demokratik bir Cumhuriyet için var gücümüzle mücadele etmeye hazır olduğumuzu ilan ediyoruz.

2. YÖNTEM

ÜniKuir Derneği olarak, kurulduğumuz günden bu yana genç ve üniversiteli LGBTİ+'larla siyaset üzerine konuşuyor, tartışıyor ve savunuculuk yapıyoruz. Bu konudaki en büyük paydaşlarımız olan gönüllülerin ve öğrenci topluluklarının bulunduğu alanlarda şimdiye kadar birçok çalışma yürüttük. Bu bildirge, ÜniKuir gönüllülerinin ve üniversitelerdeki LGBTİ+ öğrenci topluluklarında örgütlenen hak savunucularının katkılarıyla hazırlanmıştır. Bildirgede yer alacak konu başlıkları ve tüm içerikler geçtiğimiz yıldan beri düzenlediğimiz siyasal katılım ve seçim konulu forumlar neticesinde oluşturulmuştur.

Bu bildirgede 15 farklı ilden, 21 farklı üniversiteden 87 kişinin katılımıyla gerçekleşen ikisi yüz yüze olmak üzere toplam üç forumda tartışılarak üzerinde uzlaşılan talepler yer almaktadır. Başlangıçta yapılan tartışmalar demokrasi, temel hak ve özgürlükler, hükümet sistemleri, güçler ayrılığı gibi konuları içermiştir. Bu tartışmalar belli bir olgunluğa ulaştıktan sonra seçim bildirgesinin temaları belirlenmiştir. Bu temalar forumlara katılan hak savunucularının üzerinde en çok durduğu konulardan seçilmiş ve bu konular 7 başlıkta toplanmıştır. Bu başlıklar; adalet ve insan hakları, çevre ve iklim krizi, eğitim, emek, sağlık, sosyal hizmetler ve politikalar ile siyasal katılımıdır. Tüm bu çalışmalar yapacağımız son forumla birlikte sonuçlanma aşamasındayken 6 Şubat'ta yaşanan depremler sebebiyle çalışmalara zorunlu olarak ara verilmiştir. Ardından planlanan son forum yaklaşık

bir buçuk ay sonra gerçekleştirilmiş ve bu forumda depreme ilişkin konuların da seçim bildirgesinde yer alması kararı alınmıştır.

Bu bildirgenin üniversiteli ve genç LGBTİ+'ların bütün taleplerini içerdiği ya da bütün sorunlarını çözeceği iddiasında değiliz. Her şeyi kapsayan bir metin yaratmanın zorluklarının bilincinde olarak bu bildirgenin yukarıda bahsedilen katılımcı profiliyle oluşturulduğunu vurgulamak isteriz. Bu bildiri genel anlamıyla, yukarıda açıklanan yöntemle oluşturulan ve burada yer aldığından çok daha köklü sorunların çözümü için ilk adımlara dair ilkesel ve politik tutumu gösteren bir metin olma özelliğini taşımaktadır. Forumlara katılarak ve seçim kampanyasının faaliyetlerinde görev alarak katkı sunan tüm gönüllülerimize ve öğrenci topluluğunda örgütlenen hak savunucularına teşekkür ederiz.

3. TALEPLER VE BEKLENTİLER

A. ADALET VE İNSAN HAKLARI

- Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi sona erdirilerek tüm kurumlarıyla çoğulcu, katılımcı, demokratik ve parlamenter sisteme dayalı bir Cumhuriyet inşa edilmelidir.
- İstanbul Sözleşmesi yeniden imzalanmalı ve 6284 Sayılı Kanun'dan LGBTİ+'ların da yararlanma hakkı olduğu açıkça düzenlenmelidir.
- Yürütme tarafından imzalanmış olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Ek 14 No'lu Protokol TBMM tarafından onaylanmalıdır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Zorla Kaybedilmeye Karşı Herkesin Korunması Sözleşmesi gibi henüz imzalanmayan insan hakları sözleşmeleri imzalanmalı; Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme gibi imzalanan ancak çekince koyulan sözleşmelerdeki çekinceler kaldırılmalıdır.
- Vatandaşlık kavramının tarihsel bir bakış açısıyla yeniden ele alınması, kapsayıcı bir yurttaşlık tanımının tesis edilmesi gerekmektedir.
- TBMM, Türkiye'nin temel sorunlarını çözme iradesine ve kapasitene sahip olan diyalog ve müzakere merkezi olarak kabul edilmelidir. Böylece tüm sorunlar katılımcı ve demokratik bir anlayışla çözüme kavuşturulmalı, üretilen çözümlerin toplum her kesimi tarafından içselleştirilmesine çaba harcanmalıdır.
- Ayrımcılık, toplumsal cinsiyet eşitliği ve insan haklarına ilişkin anayasal ve yasal düzenlemelerin

tamamı LGBTİ+'ların varlığını tanıyan ve sorunlarını çözme iradesine sahip bir bakış açısıyla ele alınmalıdır.

- LGBTİ+'ların, LGBTİ+ olmaktan kesişimsel başka dezavantajlı kimliklere ve deneyimlere (roman, mülteci, seks işçisi, yaşlı, HIV'le yaşayan, engelli vb.) sahip olduğu durumlarda oluşan ihtiyaçları ve sorunları araştırılmalı; bunlar yasa yapma, politika üretme ve karar alma süreçlerinde göz önünde bulundurulmalıdır.
- Nefret söylemi ve nefret suçları konusu multidisipliner olarak ele alınmalı; mevzuat, eğitim, sosyal hizmetler, sağlık ve diğer alanlarda etkili adımlar atılmalıdır.
- Nefret söylemi ve nefret suçları yaşandığında siyasetçiler ve kamu görevlileri tarafından kınanarak, toplumda barış ikliminin sağlanmasına katkıda bulunulmalıdır.
- Nefret suçlarına ilişkin hukuki süreçlerin "suçtan zarar gören" sıfatıyla barolar ve hak temelli sivil toplum örgütleri tarafından takip edilebileceğine ilişkin yasal düzenleme yapılmalıdır.
- Geçmişte yaşanmış nefret suçları, zorla kaybetmeler, kimlik temelli ağır insan hakları ihlalleri, savaş suçları vb. durumlar için geçiş dönemi adaleti komisyonları kurulmalıdır. Bu komisyonlara toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi kazandırılmalı ve LGBTİ+'lar temsil edilebilmelidir.
- Geçmişte yaşanmış nefret suçları devlet tarafından tanınmalı, kamusal özür dilenmeli, hayatını kaybedenlerin isimleri sembolik yapılarla ve alanlara verilmeli, mağdurların ve yakınlarının zararları tazmin edilmelidir.
- Şiddete uğrayan LGBTİ+'ların barınabileceği güvenli, kapsayıcı ve nitelikli sığınaklar inşa edilmelidir.

Bu sığınaklar LGBTİ+'ların farklı kimliklere sahip olabileceği (interseks, trans, seks işçisi, HIV'le yaşayan, yaşlı vb.) unutulmadan planlanmalı ve nüfusu belli bir sayıyı aşan belediyeler için zorunlu olmalıdır.

- LGBTİ+'lara yönelik hak ihlalleri ve şiddet konusunda ayrıntılı ve ayrıştırılmış veriler toplanmalıdır. Bu veriler alanda çalışan sivil toplum örgütleri ile birlikte değerlendirilmeli ve yaşanan sorunları çözme kapasitesine sahip politikaların üretilmesi sağlanmalıdır.
- Kolluk güçlerinin yurttaşlara uyguladığı şiddetle ilgili ceza ve disiplin soruşturmalarında süregelen cezasızlık gerçeğiyle mücadele edilmelidir. Bu konuda barolar, tabip odaları, uzmanlık dernekleri, ilgili diğer meslek kuruluşları ile hak temelli sivil toplum örgütlerinden oluşacak izleme ve politika kurulları oluşturulmalıdır. Gözaltı girişi ve çıkışındaki sağlık muayenelerinin işkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkin Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu'na (İstanbul Protokolü) uygun bir şekilde gerçekleşmesi garanti altına alınmalıdır.
- Kolluk, yargı ve infaz görevlilerine LGBTİ+ hakları eğitimi verilmelidir.
- Yargı bağımsızlığını aşındıran yasal düzenlemeler iyileştirilmeli ve başta Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları olmak üzere başka ülkeler hakkında verilmiş olsa dahi bağlayıcı tüm mahkeme kararları uygulanmalıdır.
- Kamu Denetçiliği Kurumu ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Paris Prensipleri'ne uygun olarak yeniden oluşturulmalıdır. Bu kurumların bağımsızlığı sağlanmalıdır. Mevzuatlarında cinsel yönelim ve

cinsiyet kimliği ayrımcılığı açıkça yer almalıdır.

- Kamu Denetçiliği Kurumu bünyesinde LGBTİ+ haklarından sorumlu kamu denetçisi belirlenmelidir.
- Baroların sunduğu adli yardım sistemi ve Ceza Muhakemesi Kanunu uyarınca yaptığı avukat görevlendirmeleri LGBTİ+'ların hak arama hürriyetini kullanmasını mümkün kılan, nitelikli ve etkili mekanizmalar olarak iyileştirilmelidir.
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin X v. Türkiye kararı (B.No: 24626/09) uygulanarak mahpus LGBTİ+'lara yönelik tecrit uygulamasından vazgeçilmelidir.
- Mahpus translar için cinsiyet uyum sürecinde bulunuyor olmak nedeniyle infaz erteleme mümkün olmalıdır. İnfaz erteleme istemeyenler için hapisshanede cinsiyet uyum sürecini yürütebilme imkanı sağlanmalıdır.
- Mahpus LGBTİ+'ların durumunu izleyebilmesi ve raporlayabilmesi için TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna, barolar, tabip odaları ve alanda çalışan sivil toplum örgütlerine yetki verilmelidir.
- Cinsiyet uyum sürecini düzenleyen Türk Medeni Kanunu'nun 40. maddesi güncel AİHM içtihatlarına ve insan hakları belgelerine uygun olarak değiştirilmelidir. Cinsiyet uyum sürecinin yasal boyutu basit, hızlı, özne odaklı ve idari boyutta düzenlenmelidir.
- İnterseks kişilerin hukuki olarak tanınmasının kadın-erkek ikiliğine zorunlu tutulmayarak alternatif seçenekler üretilmelidir. (Örneğin birçok ülkede cinsiyet hanesine "X" yazılabildiği.)
- Ulaşım araçlarında transfobik kalıp yargılar nedeniyle LGBTİ+'ların usulsüz kart kullanımıyla suçlandırılmasının önüne geçilmelidir.

- Zorunlu askerlik kaldırılmalı ve vicdani ret hakkı tanınmalıdır.
- Ekonomik ve siyasi bakımdan yanlış kararların mültecilerin üzerine bırakılmasına karşı durulmasını, resmi statüsü fark etmeksizin tüm mültecilerin işkence ve zulüm görmeme hakkını korumayı esas alınmasını, ülkemizde bulunan mültecilerin temel haklarından yararlanmasını engelleyen mevzuatın ve uygulamaların değiştirilmesini talep ediyoruz.
- LGBTİ+ mültecilerin, mültecilik statüsü alabilmesi için Cenevre Sözleşmesi'ne koyulan çekinceler kaldırılmalı, sığınma başvurularının prosedürleri kolaylaştırılmalıdır.
- LGBTİ+ mültecilerin eğitim, sağlık, çalışma, barınma, seyahat başta olmak üzere insan haklarına tam erişimi sağlanmalıdır.
- LGBTİ+'lar, evlilik bağı olmasa dahi partnerlerinin sağlığıyla ilgili kararlarında ve cenaze defin işlemlerinde karar alabilmelidir. Bu açıdan LGBTİ+'ların evlilik hakkının yerine getirilmemesi nedeniyle ortaya çıkan tüm hak ihlallerini önleyebilecek hukuki araçlar ve imkanlar yaratılmalıdır.

B. ÇEVRE VE İKLİM KRİZİ

- Kampüslerde ve yurtlarda vegan öğrencilerin çevre dostu kampüslerde yaşama, beslenme, vegan tüketim mallarına erişim ve hayvan deneyimsiz eğitim hakkı yerine getirilmelidir.
- Vegan ve çevre topluluklarının resmi statü kazanması, faaliyetlerini yürütmesi ve görünürlüğünü arttırması önündeki engeller kaldırılmalıdır. Kampüs aktivizminde bu topluluklar ile LGBTİ+

öğrenci topluluklarının kesişimsel mücadelelerinin güçlendirilmesi için adımlar atılması gerekmektedir.

- Karbon ayak izini küçültme hedefi doğrultusunda kampüsler için yapılan hizmet alımlarında -üretimden dağıtımına kadar- yerel tüketim tedarikçileri ile çalışılması teşvik edilmelidir.
- Kaynakların gereksiz kullanılmamasını sağlayacak önlemlerin alınmasının yanı sıra herkesin kaynaklara akıcı ve güvenceli erişiminin sağlanması gerekmektedir.
- Enerji, sanayi, kentleşme ve tarım politikalarında canlılar arasında eşitliğin olduğu ekolojik yaklaşımın esas alınmasını talep ediyoruz.
- Hayvan sömürsü içermeyen ürünlere erişilemeyen tüm sektörlerde üretimin yapılması, bunlara herkesin erişiminin mümkün kılınması ve yaygınlaştırılması için destek sağlanmalıdır.
- Çalışan veganların işyerlerinde beslenme, hayvan sömürsü içeren ve ekolojik tahribata yol açan çalışma ortamından uzak olma ve sömürüye hizmet etmeyen iş görme hakkı yerine getirilmelidir. Bu haklar, mahpus veganlara da sağlanmalıdır.
- Ortak yaşam alanlarında karşılaşılan zorluklar, hayvan özgürlüğü ve iklim mücadelesinin değersizleştirilmesi, LGBTİ+ etkinliklerinin kapsayıcılık sorunları gibi LGBTİ+ veganlara özgü ihtiyaç ve sorunların tespit edilerek çözüme kavuşturulması sağlanmalıdır.
- LGBTİ+ örgütlerinin çevre dostu faaliyetler yürütebilmelerine imkan verecek (ekonomik, lojistik, sosyal vb.) desteklerin sağlanması. Çevreci politikalar geliştirme noktasında, kapasitelerini geliştirmelerine yönelik danışmanlık sunulmalıdır.
- İklim adaletini sağlamak için vegan politikalar üretilmesinin zorunlu olduğu kabul edilmelidir.

- İnsan dışı hayvanların sömürüden ve tahakkümden uzak yaşam hakkını tanımayı başlangıç noktası olarak kabul eden ve hem bakımı üstlenilen hayvanların ev içi şiddetten uzak ve sağlıklı yaşam hakkı için hem de ekonomik çıkarlarla meta haline dönüştürülmüş hayvanların endüstriyel ağlardan kurtarılması ve sömürü araçlarının lağvedilmesi için hukuki, sosyal ve ekonomik politikalar üretilmelidir. Hayvanlara yönelik şiddetle ilgili caydırıcı yaptırımlar uygulanmalıdır.
- Sosyal ağlarından koparılmış, hapsedilmiş ve şiddete maruz bırakılmış her hissedebilir canlı için talep ettiğimiz iyileştirici ve sağaltıcı hizmet ve destekler hayvanlara da sağlanmalıdır.
- Evde bakımı üstlenilen hayvanların belirli periyotlarla yerel yönetimler tarafından oluşturulan merkezlerde muayene ve kontrol edilmesi zorunlu olmalıdır.
- Dünyadaki vegan kent deneyimleri incelenmeli ve Türkiye için pilot uygulamalar yapılmaya başlanmalıdır. İnsan harici hayvanların da özgürce ve güvenli yaşamaları için alanlar olmasını/bırakılmasını, yeniden yaratılmasını veya düzenlenmesini talep ediyoruz.
- Kent hakkı ve çevre ile ilgili tüm alanlarda LGBTI+'ların özel güvenlik, güvenli alan, barınma, sosyal adalete erişim ihtiyaçlarının tespit edilmeli, öngörülmesi ve güvence altına alınmalıdır. Bunlar özellikle trans, seks işçisi, HIV ile yaşayan, interseks, yaşlı gibi keşimsel kimliklere sahip olanların özgü ihtiyaçları da tespit edilerek yapılmalıdır.
- Çevre hakkı, kent hakkı, iklim adaleti, hayvan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelelerinin keşimselliğini kavramak, bunlara ilişkin politika üretmek ve farkındalığı artırmak için çalışılmalıdır.

- Deprem, yangın, sel, kuraklık, kıtlık, salgın gibi afetlerden etkilenen, yaşam alanlarını ve hayatını kaybedenlerin insanlarla sınırlı olmadığına gözetilerek, afet önleyici ve afet sonrası destekler insan dışı hayvanlar için de seferber edilmelidir.
- Çevresel yıkıma ve iklim krizinin etkilerinin artmasına sebep olan savaşlara ve silahlı çatışmalara karşı tutum alınmalıdır.
- Temiz kaynaklara erişmeye yönelik imkanların, ayrıcalıklı sınıf ve kimliklerden tüm yurttaşlara doğru genişletilmesi için düzenlemeler getirilmelidir.
- Afetlerden tüm insanların aynı ölçüde etkilenmediğini bilincinde olarak etnik kimlikleri, sınıfları, cinsiyet kimlikleri, cinsel yönelimleri, yaşları ve sağlık durumları dolayısıyla daha kırılgan grupların ihtiyaçlarının ve sorunlarının tespit edilerek özel önlemler alınmalıdır.
- Enerji politikalarında ve kaynaklara erişim noktasında, LGBTİ+'ların eşitsizliğini ve sorunlarını gören, gözeten ve gidermeye çalışan politikalar üretilmeli; bu sorumluluk, LGBTİ+ öznelerin katılımıyla birlikte gerçekleştirilmelidir.
- İklim krizi, iklim göçü ve afet gibi nedenlerle işini kaybeden ve güvencesiz işlerde çalışan LGBTİ+'ların çalışma hakkı yerine getirilmelidir. Benzer durumlarda LGBTİ+'ların dezavantajlı konumları sebebiyle su kaynakları, beslenme, hava vb. hayati koşulların tehlikeli olduğu bölgelerde yaşamaya mecbur bırakılabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.
- Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile bağlantılı yürütülen çalışmalarda toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı ihtiyaçlar da gözetilmelidir.
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile

İçişleri Bakanlığı başta olmak üzere kent ve doğa alanında yetki ve sorumluluğu bulunan kurumlarda, toplumsal cinsiyet eşitliği temel çalışma alanlarından biri olarak tanımlanmalıdır.

C. EĞİTİM

- Kampüslerde LGBTİ+'ların ifade, protesto ve örgütlenme özgürlüğünün korunmasına yönelik gerekli tedbirler alınmalı ve hak ihlaline neden olan kısıtlayıcı, caydırıcı, engelleyici ve baskıcı uygulamalara son verilmelidir.
- Talep eden LGBTİ+ öğrenci topluluklarına resmi statü kazandırılmalıdır.
- Öğrenci topluluklarının üniversite yönetimine katılımını sağlayacak mekanizmalar geliştirilmelidir. Özellikle cinsel tacizi önleme birimleri ve topluluk faaliyetleri konusunda tüm üniversite mensuplarının etkili ve gerçekçi katılımı sağlanmalıdır.
- Her üniversitede bütün öğrenci topluluklarının temsil edileceği, koordinasyonunu ve işbirliğini sağlamaya yönelik kurullar oluşturulmalıdır. Bu kurullar öğrenci topluluklarının imkanlarını, işleyişlerini, faaliyetlerini ve bütçelerini güçlendirebilecek adımları atabilecek yetkiye ve sorumluluğa sahip olmalıdır.
- Öğrencilerin ders materyalleri, yoklama listesi, ödev listesi gibi yerlerde kimlikte yazan atanmış isim yerine gerçek isimlerini kullanabilmesi sağlanmalıdır.
- Kampüsü içindeki güvenlikçi politikalar terkedilmelidir. Kolluk güçlerinin üniversite kampüslerinde acil ve zorunlu bir hal bulunmamasına rağmen süreklilik arz edecek biçimde varlığının önüne geçilmelidir. X-ray cihazları, turnikeler ve özel hayatı ihlal edecek

niteliklere sahip kameralar kaldırılmalıdır.

- Hem kampüslerin kentle bağı koparan oldukça uzak alana konumlanmaları hem de kampüsü olmayan apartman ve E-5 üniversitelerinin yaşanabilir bir üniversite alanından ve atmosferinden yoksun biçimde planlanması yerine yereliyle bağı sürdürebilen, ulaşılabilir ve yaşanılabilir kampüsler, üniversiteler inşa edilmelidir.
- Cinsel taciz ve önleme birimleri, LGBTİ+'lara yönelik şiddete ilişkin önleme, koruma, kovuşturma ve politika üretme adımlarını içerek biçimde her üniversitede kurulmalıdır. Bu birimlerin üniversite mensupları tarafından bilinirliğini artırmaya gayret edilmeli; birimde toplumsal cinsiyet eşitliği ve LGBTİ+ hakları alanında çalışan kişiler görev üstlenmeli ve öğrenci temsiliyeti sağlanmalıdır.
- Tüm kademe ve türlerdeki okulların müfredatına toplumsal cinsiyet eşitliği, cinsel şiddet, cinsel sağlık, ayrımcılık, şiddetsizlik ve insan hakları konuları eklenmelidir. Bu konuların müfredatı güncel ve kapsayıcı olmalı, interaktif öğrenme biçimlerini benimsemeli ve alanda çalışan sivil toplum örgütlerinin katkısına açık olmalıdır. Müfredat dışında bu konuları içeren billboard, afiş, broşür, seminer, stant ve benzeri farkındalık çalışmaları yıl boyunca yaygınlaştırılmalıdır.
- LGBTİ+ öğrencilere güvenli barınma ve eğitim alanlarını sağlamak amacıyla yeterli sayıda cinsiyetsiz tuvalet, soyunma kabini ve yurt açılmalıdır.
- Disiplin mevzuatında akademisyenlerin, personelin veya öğrencilerin LGBTİ+ üniversite mensuplarına yönelik nefret söylemi, şiddet ve ayrımcılık eylemlerine karşı yaptırımı sağlanmalıdır.
- Yükseköğretim Kurulu kaldırılarak üniversiteler arası

koordinasyonu ve işbirliğini sağlayacak yeni yapılar oluşturulmalıdır. YÖK'ün yetkileri üniversitelere devredilmeli ve üniversitelerin özerkliğini olumsuz etkileyen diğer yasal düzenlemeler -rektörlerin atanması dahil- değiştirilmelidir.

- Kampüslerde muhafazakar, gerici ve çeşitliliğe kapalı, tek tip bir anlayışı yerleştirmeye dönük her türlü plan ve uygulamaya karşı durulmalıdır. Buna karşın özgür, renkli, çeşitli ve çoğulcu ortam güvence altına alınmalıdır.
- Barış Akademisyenleri ve görevlerinden haksız biçimde uzaklaştırılan diğer kamu görevlileri görevine iade edilmelidir.
- Toplum ve üniversite arasındaki iletişimsizliği gidilecek adımlar atılmalıdır. Bu bağlamda örneğin herkesin katılımını açık dersler planlanmalıdır.
- Üniversitelerde toplumsal cinsiyet çalışmalarında üretilen kavramların ve yöntemlerin tanınması ve uygulanması amacıyla politika belgeleri oluşturulmalıdır. Daha önce geliştirilen ve güncellenecek olan toplumsal cinsiyet eşitliği eylem planlarının etkili biçimde uygulanmaya başlanmalı ve hesap verilebilirlik ilkesi benimsenmelidir.
- LGBTİ+ hakları alanında çalışan öğrencilere, araştırmacılara ve akademisyenlere sağlanan teşvikler artırılmalıdır bir burs imkanları ile sağlanan desteklerinin çeşitliliği (konferanslar için masraf, harcırah ödenmesi vb.) geliştirilmelidir.
- Vakıf ve devlet üniversiteleri arasındaki ücret eşitsizliği giderilmeli; öğrenciler de dahil olmak üzere çalışanlara emeklerinin karşılığı verilmeli ve staj, burs ya da asistanlık adı altında kimse sömürülmemelidir.
- Burs ve öğrenim kredisinin kesilme şartlarını düzenleyen yönetmeliklerdeki muğlak ifadeler

kaldırılmalı; toplantı, gösteri yürüyüşü, basın açıklaması, protesto gibi eylemleri düzenlemek veya katılmak nedeniyle burs ve öğrenim kredisinin kesilemeyeceği açıkça hüküm altına alınmalıdır.

- Diploma değişikliğine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle şimdiye kadar mahkemelerin özel hayata saygı hakkının korunmasına dair verdiği kararlara uygun biçimde düzenlenmelidir. Böylece kimlik bilgilerinde değişiklik olan kişilerin diplomalarını tamamen değiştirebilmesi ve kimlik bilgisi değişikliğinin diploma üzerine şerh düşölmesi gibi uygulamaların yapılmaması sağlanmalıdır.
- Kampüsler, akademik faaliyetler ve müfredat erişilebilirliğe uygun biçimde düzenlenmelidir. Üniversitelerin erişilebilirlik anlayışı sadece engelli tuvaletlerinin veya rampa ile asansörlerin kampüste bulunmasıyla sınırlı kalmamalıdır. Üniversitelerin ve kampüslerin sadece mekansal olarak değil, eğitim öğretimin ve çalışma koşullarının bütününe ilişkin olarak engelli/sakat tüm üniversite bileşenleri için yaşanabilir ve erişilebilir biçimde oluşturulması gerekmektedir. Bu konuda ilgili sivil toplum kuruluşlarından, meslek kuruluşlarından, paydaş üniversite bileşenlerinden, uzmanlardan destek alınmalıdır ve sürdürülebilir bir kapsayıcı politikalar geliştirilmelidir.
- Kampüslerde cinsel sağlık materyallerine erişim sağlanmalı ve cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlara dair anonim danışmanlık ve test merkezleri kurulmalıdır.
- Üniversitelerdeki destek hizmetleri (mediko gibi sosyal etkinlik ve sağlık birimleri, sosyal hizmet, oryantasyon alanları vb.) LGBTİ+ kapsayıcı olmalıdır.
- Üniversitelerde rektörler, dekanlar, öğretim üyeleri

ve öğrenci temsilcileri LGBTİ+ hakları, çeşitlilik ve kapsayıcılık üzerine sık sık hak temelli beyanlarda bulunmalıdır.

- Üniversitelerin kütüphanelerinde LGBTİ+ hakları konusunda güncel ve nitelikli yayınlar bulundurulmalıdır.
- Üniversitelerde LGBTİ+ hakları çalışmalarını esas alan akademik programlar kurulmalıdır.
- Onur Haftası, 17 Mayıs Uluslararası Homofobi, Transfobi, Bifobi ve İnterfobi Karşıtlığı Günü, 20 Kasım Nefret Suçu Mağduru Transları Anma Günü, LGBTİ+ Gençlere Zorbalıkla Mücadele Günü ve benzeri görünürlük günlerinde kampüslerde sosyal etkinlikler ve akademik etkinlikler düzenlenmelidir.
- LGBTİ+'ların eğitime erişim ve hizmetlerden yararlanma durumu ayrıştırmış, kapsayıcı ve nitelikli göstergelerle izlenmelidir. İzleme sırasında ortaya çıkan ihtiyaçlar yetkili kılınan kurumlar tarafından karşılanmalıdır.
- Burs başvurularının değerlendirilmesinde, özellikle ailesinden ekonomik destek alamadığını beyan eden kişiler için gelir durumunun bireysel olarak değerlendirilmesi imkanı sağlamalıdır.
- Ülkenin karşılaştığı her büyük sorunda ilk akla gelen çözüm üniversitelerin kapatılması, uzaktan eğitime geçiş yapılması ve kamu yurtlarının boşaltılması olmamalıdır. Her öğrenci için birçok anlamı ve işlevi olabilecek üniversitelerin, LGBTİ+ öğrenciler için şiddetten korunma, güvenli bir şekilde sosyalleşme ve iyilik halini güçlendirme alanları olduğu unutulmamalıdır.
- Üniversiteleri kimliklerinden ve kendi kültürlerinden uzaklaştırılan politikalardan geri durulmalı; köklü üniversitelerin bölünmesine ilişkin kararlar geri

- alınmalıdır.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda üniversitelerin toplumsal cinsiyet eşitliği alanında çalışmaları yürüten sivil toplum kuruluşları, uzmanlar ve (deneyim sahibi) öznelerle sıkı bir işbirliği olmalıdır. Sadece belirli gün ve haftalarda değil, yılın bütününde üniversiteler ve sivil alan arasındaki etkileşim ve iletişim süreğen olmalıdır.
 - Üniversitelerde ana dilde eğitim hakkına istinaden hem seçmeli hem de zorunlu dersler arasında pek çok dil dersi ve türlü dillerde dersler açılmalıdır. Bu dersler bölüm ve programların müfredatlarında yer almalıdır. Ayrıca üniversite sitesindeki ve kampüs içerisindeki içerikler, bilgilendirmeler, tabelalar yalnızca Türkçe ve/veya İngilizce olmamalı; üniversite bileşenlerinin talep ettikleri çeşitli dillerde de olabilmelidir.

Ç. EMEK

- Mevzuattaki LGBTİ+'ların kimliklerini hastalık, bozukluk vb. ifadelerle yaftalayan ve LGBTİ+'ların bazı mesleklere (asker, polis, bekçi vs.) kabulünü engelleyen hükümler kaldırılmalıdır.
- Bazı mesleklerde bulunan kılık kıyafet kuralları güncel yaşantıya uygun olarak ve hak temelli biçimde değiştirilmelidir. Hiçbir kuralın transların mesleklerini icra etmesine engel teşkil etmeyeceği açıkça düzenlenmelidir.
- Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinde yer alan "Memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunanlar memurluktan çıkarılır" hükmü başta

olmak üzere yoruma açık ve LGBTİ+'lara yönelik ayrımcı uygulamalara sebep teşkil edebilecek yasal düzenlemeler somutlaştırılmalı ve insan hakları ilkelerine uygun biçimde değiştirilmelidir.

- İşe alım süreçlerinde ve işyerinde LGBTİ+'lara yönelik ayrımcılığı önleyici yasal düzenlemeler yapılmalı ve politika üretilmelidir.
- Seks işçilerini ve seks işçiliğini kriminalize eden yasal düzenlemelerden, baskı altına alan yaptırımlardan, hak ihlallerine sebebiyet veren politikalardan ve hedef gösteren söylemlerden vazgeçilmelidir.
- Seks işçiliğini düzenleyen mevzuat çağın gereklerine, insan haklarına dayalı devlet anlayışına, hukuk devleti ilkelerine aykırı olması nedeniyle değiştirilmelidir. Seks işçiliğini her cinsiyetten kişinin yapabileceği kabul edilmelidir.
- Seks işçiliği iş kolu olarak sayılmalı ve sendika hakkı sağlanmalıdır.
- Seks işçilerinin her türlü çalışma alanında fiziksel güvenliklerini ve esenliklerini sağlayacak önlemler alınmalıdır.
- Genelevlerin sayısı artırılmalı ve genel evlerde sürekli biçimde ruh sağlığı hizmeti verilmesi sağlanmalıdır. Kayıtlı seks işçiliği, bürokraside çıkarılan zorluklarla engellenmemelidir.
- İstanbul'daki Bayram Sokak, İzmir'deki Bornova Sokağı ve diğer illerde seks işçisi transların yoğun yaşadığı bölgelerde devletin ve sıradan kişilerin uyguladığı şiddete karşı cezasızlık politikasından ve bu bölgelerde planlanan "soylulaştırma" politikasından vazgeçilmelidir.
- HIV'le yaşayan LGBTİ+'ların çalışma hakkı korunmalıdır. İşe girişte istenen sağlık raporlarında cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlara ilişkin bilginin

- yer almaması sağlanmalıdır.
- İş ilişkisi kurulmadan önce ayrımcılık tazminatı istenemeyeceğini belirten yasal düzenleme, işe alım süreçlerini kapsamaması nedeniyle değiştirilmelidir.
 - İş davalarındaki zorunlu arabuluculuk sürecinde, avukatı olmayan işçiye ücretsiz bir şekilde baro tarafından avukat görevlendirilmesi zorunluluğu getirilmelidir.
 - Askerlik yükümlüsü LGBTİ+'lar askerlikten muafiyet belgesi aldığı anda muafiyet süreçlerine dair bilgilerin tamamen gizliliği sağlanmalıdır. İş başvurularında kullanılan askerlik durum belgelerinde kişilerin askerlikten muaf olduğu bilgisi yerine yalnızca askerlikle ilişkisi olmadığına ilişkin ibare yer almalıdır.
 - Cinsiyet uyum sürecinde olan translara ihtiyaç halinde kullanılmak üzere ücretli izin verilmelidir.
 - Regl olan kişiler için ayda en az 1 gün olmak üzere ücretli regl izni hakkı sağlanmalıdır.
 - LGBTİ+'lar için eşitlikçi politikalar üreten ve kapsayıcı ortam yaratan işletmelere devlet tarafından teşvik verilmesi sağlanmalıdır.
 - Mevcut sistemde işçilerin sınıfsal açıdan dezavantajlı konumda olduğu unutulmadan LGBTİ+ işçilerin bu durumda daha dezavantajlı olduğu kabul edilmeli ve LGBTİ+ işçileri ayrımcılığa karşı koruyacak politikalar üretilmelidir.
 - LGBTİ+ işçilerin haklarına ilişkin farkındalığı artırılmalıdır.
 - Grev hakkını kullanılmaz hale getiren -Cumhurbaşkanının erteleme yetkisi başta olmak üzere- yasal ve anayasal düzenlemeler özgürlükler lehine değiştirilmelidir. Topluma emeğin, işçi haklarının ve grev hakkının önemi anlatılmalıdır.
 - Toplumsal dönüşüm için bir araç olması sebebiyle

farklı iş alanlarından açık kimlikli LGBTİ+'ların siyasette yer alabilmelidir.

- LGBTİ+'ların istihdama erişimini artıracak, istihdamda ve yönetim kademelerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayacak uygun modeller yaratılmalı ve gereken özel önlemler alınmalıdır. Bu özel önlemlerden yararlanmak isteyen LGBTİ+'ların kimlikleri işyerinde rızası dışında ifşa edilmemeli; gizlilikleri korunmalıdır.
- Çalışanların birlikte yaşadıkları ve bakımını üstlendikleri hayvanlara karşı sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için esnek çalışma imkanı ve izin hakkı verilmelidir.
- Kendi deneyimlerimizin uzmanı olarak çağrıldığı alanlarda, dahil edildiğimiz ve/veya istihdam edildiğimiz çalışmalarda bir başka deyişle uzmanlığımız, deneyim paylaşımımız, danışmanlığımız, görüşümüz istenen mecralarda emeklerimiz, birikimimiz ve harcadığımız vakit karşılıksız bırakılmamalıdır. Dayanışma, kapsayıcılık, görünürlük imkanı adı altında özneler sömürülmemelidir.

D. SAĞLIK

- Sağlık kurumları LGBTİ+'ların zorlandığı, çekindiği, örselendiği, zarar gördüğü, korktuğu yerler olmaktan çıkarılmalıdır. Örneğin; hastalara kimlikteki isim yerine kullandıkları isimle hitap edilmeli, saygı gösterilmeli ve mahremiyet hakkı korunmalıdır.
- Hastanelerde hasta hakları ihlaline dair şikayet ve bildirimde bulunma mekanizmalarının artırılması, bu mekanizmalara ayrımcılık ve nefret söylemlerine

ilişkin başvuruların dahil edilmeli ve bu birimlerde görev alan kişilerin eğitilmelidir.

- Tıp ve sağlık bilimlerinin eğitim müfredatına LGBTİ+ sağlığıyla ilgili güncel, bilimsel ve nitelikli dersler eklenmelidir.
- Üniversitelerde LGBTİ+ sağlığı üzerine çalışacak araştırma merkezleri kurulmalıdır.
- LGBTİ+ sağlığına ilişkin bilimsel araştırmalar akademik, mali ve diğer kaynaklar bakımından desteklenmeli ve teşvik edilmelidir.
- LGBTİ+'ların hastane süreçlerinde ziyaretçi kabul etme ve reddetme, atanmış aile ziyaretine karar verme gibi hakların kullanımı özneye ve öznenin yetkili kıldığını beyan ettiği kişilere bırakılmalıdır.
- LGBTİ+'ların kan bağıışı yapamamasına neden olan uygulamalar kaldırılmalıdır.
- Cinsiyet uyum sürecinin tüm aşamaları ülke genelinde yaygın biçimde erişilebilir, kaliteli ve ücretsiz olmalıdır.
- Cinsiyet uyum süreci konusunda tüm sağlık çalışanları (hekim, hemşire, yardımcı personel) güncel bilgiler ve mevzuat konusunda bilgilendirilmelidir.
- Cinsiyet uyum süreci hem hekimler hem de mevzuat açısından ikili cinsiyet sistemine özel tanımlanmamalı; ikili cinsiyet sistemi dışında kalan cinsiyet kimlikleri için binder kullanımı, mikrodoz hormon gibi çeşitli konularda yeterli bilgilendirmeler yapılmalıdır.
- Cinsel ve cinselleştirilmiş şiddete dair tartışmalar ve mekanizmalar, sağlık profesyonelleri ile tartışılarak LGBTİ+ kapsayıcı çözümler üretilmelidir.
- Dönüşüm terapisi gibi LGBTİ+'ları patolojik hale getirmeye çalışan çağdışı yöntemler yasaklanmalıdır.
- İnterseks çocuklara yapılmak istenen zorunlu ve acil

olmayan ameliyatların ertelenmesi sağlanmalıdır. İnterseks ailelerinin aydınlatılmış onam hakkı korunmalı ve ailelere multidisipliner destek sağlanmalıdır.

- İntersekslerin bebeklik/çocukluk çağındaki tıbbi kayıtlarına erişim hakkı yerine getirilmelidir.
- Hormon ilaçları, HIV ilaçları, HPV aşısı ve cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlara karşı LGBTİ+'ların ihtiyaçlarının da gözetildiği korunma yöntemleri (dental dam, PREP vb gibi) kürtaj hakkı gibi engellenen veya kısıtlanan sağlık hizmetlerine ücretsiz biçimde tam erişim sağlanmalıdır.
- HIV'le yaşayan LGBTİ+'ların sağlık statüsünü tam olarak gizleyebilme hakları sağlanmalıdır. Medula sistemine erişim hususu başta olmak üzere sağlık hizmetlerinde hastaların gizlilik haklarına aykırı olan uygulama ve düzenlemeler kaldırılmalıdır.
- Yazılan ama tam olarak uygulanmayan eylem planları HIV'le yaşayan LGBTİ+'ların haklarını koruyacak biçimde güncellenmeli ve hayata geçirilmelidir. Ulusal HIV/AIDS Konseyi yeniden etkin hale getirilmeli ve LGBTİ+'ları içerecek biçimde çalışmalıdır.
- LGBTİ+'ların sağlık hakkı sadece ruh sağlığı ile cinsel sağlığa indirgenmemeli ve LGBTİ+'ların varlığı patolojikleştirilmemelidir.
- LGBTİ+'ların maruz bırakıldığı hak ihlalleri, ayrımcılık ve şiddetin birçok hastalığı tetiklediğine dair araştırmalar dikkate alınmalı ve LGBTİ+'ların sağlığının korunması için özel önlemler alınmalıdır.
- Ruh sağlığı alanında çalışan mesleklerin meslek yasaları çıkarılmalıdır. Bu meslek yasalarında LGBTİ+'lara yönelik ayrımcı, damgalayıcı ve ötekileştirici her türlü uygulamaya ve tutuma yaptırım öngörülmelidir.

- Sağlık kurumlarında LGBTİ+'ların hizmet alabileceği daha çok psikolog istihdamı sağlanmalı ve psikoloğa erişimi engelleyen uygulamalar değiştirilmelidir. Ruh sağlığı uzmanlarının sakatlık/engellilik, nöroçeşitlilik gibi bedensel ve zihinsel çeşitlilik konuları kapsamında da LGBTİ+'ların ihtiyaçlarını karşılayabilecek yetkinliğe sahip olmalıdır.

E. SİYASAL KATILIM

- Seçim sürecinde LGBTİ+'ların hedef gösterildiği, nefret söyleminin üretildiği ve şiddet olaylarının yaşanması durumunda siyasi partiler bunlara tepki göstermelidir.
- Nefret suçlarını azmettiren, iştirak eden veya destek olan ya da nefret söylemi üreten siyasi örgütlenmeler hakkında mali desteğin kesilmesi, kamu kurumlarıyla işbirliği kurumaması, kamusal alanlarda faaliyet yürütmesinin engellenmesi gibi yaptırımlar uygulanmalıdır.
- LGBTİ+'ların oy kullanma sırasında yaşayabileceği sorunlar ve çözüm önerileri siyasi partilerin seçim işleriyle ilgilenen birimlerinde tartışılmalı; seçim görevlileri ve sandık görevlileriyle paylaşılmalıdır.
- Miting, halk buluşmaları, kampanya ziyaretleri vb. seçim çalışmalarında gökkuşağı bayrağı, trans bayrağı, LGBTİ+'ları konu edinen pankart, döviz, lolipop vb. görünürlük araçlarının kullanılmasını engellemek isteyen ya da bu nedenle öznelere fiziksel, psikolojik, cinsel veya dijital şiddet uygulamaya yeltenen kişi ve kurumlara karşı önlem alınmalıdır.
- LGBTİ+'ların siyasi katılım araçlarını kullanmasını engelleyecek dışlayan, uzaklaştıran ve kutuplaştıran

beyanlara yer verilmemelidir.

- Her siyasi parti temel ilkeler çerçevesinde kendi LGBTİ+ politikasını oluşturmalıdır. Böylece kendi tabanına, kendi dili ve politik yaklaşımıyla LGBTİ+ haklarını yansıtmalı ve tabanındaki LGBTİ+'ların beklentilerini karşılamalıdır.
- Siyasi partilerde LGBTİ+ hakları alanında çalışacak meclisler, komisyonlar, bürolar veya birimler oluşturulmalıdır. Ancak siyasi partilerin LGBTİ+ alanında yapacakları tüm faaliyetler bu yapılara sıkıştırılmamalıdır.
- LGBTİ+'ların siyasi partilerde örgütlenebilmesi için ayrımcılığa karşı etkili mekanizmaların ve politikaların bulunduğu güvenli ortam oluşturulmalıdır.
- LGBTİ+'ların siyasetin her kademesinde görünür olmasını sağlayabilecek kota sistemi, mali destek, propaganda desteği gibi özel önlemler alınmalıdır.
- Açık kimlikli LGBTİ+ siyasetçilerin siyasi parti içinde ve dışında güvenliğini sağlayabilecek önlemler alınmalıdır.
- Milletvekilleri ve mecliste temsil edilen siyasi partiler yasama ve denetim faaliyetlerinde LGBTİ+'ların sorunlarını ve hak taleplerini gündeme getirmelidir.
- Siyasi partiler ve örgütlenmeler ile LGBTİ+ örgütleri arasında işbirliği, ortaklaşma ve dayanışma ağları yaratılmalıdır.
- Parti içi eğitim müfredatlarına LGBTİ+ hakları dahil edilmelidir.
- LGBTİ+ örgütlerinin siyasal katılım çalışmaları kapsamında yürüttükleri faaliyetlere olumlu yanıt verilmeli ve takip edilmelidir.
- Yurttaşların meclisteki yasama ve denetim faaliyetlerine katılımını sağlayacak doğrudan demokrasiyi benimseyen mekanizmalar

oluşturulmalıdır.

- Mecliste görüşülen kanun teklifleri ve komisyon raporlarıyla ilgili yurttaşların düşüncelerini ve eleştirilerini açık kürsü usulü ile paylaşabileceği “hearing” benzeri araçlar oluşturulmalıdır.

F. SOSYAL POLİTİKALAR VE HİZMETLER

- Sosyal destek araçlarında “aile” merkezli politikalar dışında LGBTİ+’ların erişimini sağlayacak birey merkezli politikalar üretilmelidir.
- Sosyal destek araçları yoksulluk koşullarını iyileştirmektense yoksulluğu kaldırarak bireyi güçlendirmeye hedeflemelidir. Bu doğrultuda periyodik olarak sosyal destek araçlarının etki analizi yapılmalıdır.
- Sosyal destek araçlarından yararlananların gizlilikleri sağlanmalıdır.
- Sosyal destek araçlarının planlanmasında ve uygulanmasında, LGBTİ+’ların katılımını sağlayabilmek amacıyla öznelere ve LGBTİ+ örgütleriyle işbirliği kurulmalıdır.
- Mahallelerde bulunan küçük ölçekli sağlık merkezlerinde psikolog ve sosyal hizmet uzmanı kadroları açılmalıdır. Bu merkezlerin yalnızca aile sağlığı odaklı çalışmaması güvence altına alınmalıdır.
- Sosyal çalışmacıların LGBTİ+ hakları konusunda kapasiteleri güçlendirilmelidir. Bu bağlamda ayrımcılık uzak bir dil kurabilme, güvenli ortam yaratma, özel ihtiyaçları görme ve karşılayabilme gibi yetiler kazandırılmalıdır.
- Sosyal çalışmacıların yerini alacak biçimde görev tanımı yapılan manevi danışman ve benzeri sıfatlarla

mesleki yeterliliği olmayan kişilerin istihdam edilmesi ve sahada çalışması önlenmelidir.

- Geçmişte çeşitli kamu kurumları tarafından hazırlanan toplumsal cinsiyet eşitliği planları, LGBTİ+ haklarını içerecek biçimde güncellenmeli, uygulanmalı ve planlar birbirleri arasında tutarlı hale getirilmelidir.
- Özellikle ailesinden ekonomik ve manevi destek alamayan LGBTİ+'ların ihtiyaçlarının tespiti, gerekli kaynakların sağlanması ve politika üretilmesi konusunda çalışacak birimler ve uzmanlar belirlenmelidir. Bu birimlerdeki uzmanların görüş ve önerileri öncelikle dikkate alınıp uygulanmalıdır.
- Şiddet içeren davranışlar, insan haklarını hiçe sayan politikalar ve ayrımcı olmayan tutum ve eylemler nedeniyle kamu hizmeti almaktan çekinen, kaygı duyan, korkan, kamu kurumlarına inanmayan LGBTİ+'ların kamu hizmetleriyle barışmasını sağlayacak önlemler alınmalıdır. Örneğin, kişiler e-devlet sistemi üzerinden gerçek isimlerini ve cinsiyetlerini (kimlikte yazan atanmış halinden ayrı olarak) beyan edebilme imkanı getirilmeli ve kamu hizmetlerine ilişkin işlemler bu beyanlar doğrultusunda yapılabilir.
- Yerel yönetimlerin ulaşım kartlarının denetimi sırasında cis-heteronormativite temelli kalıp yargılar nedeniyle LGBTİ+'ları damgalayan, suçlayan ve ulaşım hizmetlerinden yararlanmasının önüne geçen uygulamalar önlenmelidir.
- Merkezi yönetim ve yerel yönetimler tarafından kurulan gençlik merkezleri, yerelde bulunan LGBTİ+ örgütleriyle işbirliği geliştirilerek LGBTİ+ dostu hale getirilmelidir.
- Kamusal alanlarda LGBTİ+'ların bulunmasını,

çalışmasını veya sosyalleşmesini engelleyen uygulamalar sona erdirilmelidir. Yurttaşların ve kolluk güçlerinin ayrımcı tutum ve eylemlerine karşı yaptırım uygulanmalıdır.

- Medya, kültür, sanat ve spor faaliyetlerinde LGBTİ+ görünürlüğü artırılmalıdır.
- İnternet, televizyon veya radyo üzerinden yayın yapan kanalların ve içerik sunucularının LGBTİ+ temalı içeriklerine yönelik sansür uygulamalarından vazgeçilmelidir. Mevzuatta bulunan bu ilkelere aykırı tutum ve eylemleri doğuracak hükümler kaldırılmalıdır. Ayrıca benzer sebeplerle alınan Türkiye'nin Eurovision'dan çekilmesi gibi kararlardan dönülmelidir.
- Kültür, sanat ve eğlence alanında çalışanların özlük hakları tanınmalı ve geliştirilmelidir. Bu alanda çalışan gençlere yönelik rehberlik sağlanmalı ve teşvik artırılmalıdır.

G. 6 ŞUBAT'TA YAŞANAN DEPREMLER

- Depremden etkilenen LGBTİ+'ların barınma, gıda, güvenlik gibi temel ihtiyaçlara erişiminde ayrımcılık uygulanmamalıdır. Barınma alanlarının planlanmasında bazı LGBTİ+'ların aile, akraba, komşu vb. kişilerle güvende olmayacağı gözetilmelidir.
- Deprem bölgesindeki HIV'le yaşayanların ilaçlarına erişimi sağlanmalı ve bölgedeki sağlık çalışanları HIV konusunda yeterli bilgi birikimine sahip olmalıdır. Bölgede bu ilaçlar ve gerekli hizmetler yalnızca sağlık kuruluşları ve sağlık profesyonelleri tarafından sağlanmalıdır.
- Bölgeye hormon replasman tedavisinde kullanılan

ilaçlar ulaştırılmalı ve bu ilaçlara ayrımcılık yapılmadan ihtiyacı olan herkesin erişimi sağlanmalıdır.

- Deprem bölgesindeki cinsiyet uyum sürecine devam eden kişilerin yeniden yerleştikleri alanlarda veya geçici barınma alanlarında süreçleriyle ilgili danışmanlık alabilecekleri, süreçleri için gerekli doktorlarla görüşebilecekleri alanlar ve hukuki destek sağlanmalı, uyum süreçlerinde yaşanabilecek aksaklıklar önlenmelidir.
- Devlet kurumlarının hem arama kurtarma çalışmaları sırasında hem de temel haklara (barınma, gıda, güvenlik) erişim sırasında LGBTİ+'lara uygulanan ayrımcılıkla ilgili araştırma yapmalı ve sorumlular hakkında adli ve idari işlem başlatmalıdır.
- Deprem bölgesindeki sağlık hizmetleri veren kurumlar, ücretsiz ve anonim bir şekilde cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlara ilişkin test yapmaya ve kondom, oral bariyer gibi materyalleri dağıtmaya başlamalıdır.
- Bölgede olma şartı aranmaksızın deprem felaketinden psikolojik olarak etkilenen tüm kişiler için LGBTİ+ kapsayıcı psikolojik destek ve sosyal hizmet uzmanlarına erişim sağlanmalıdır.
- Uzaktan eğitime geçilmesi kararıyla birlikte yurtlarını boşaltmak zorunda kalan öğrenciler için alternatif çözümler üretilmelidir.
- Bölgedeki güvenlik güçlerinin LGBTİ+'lara karşı ayrımcılık uygulaması engellenmeli ve olası nefret söylemi, nefret suçları ve ayrımcı eylemler etkin biçimde soruşturulmalıdır.
- Bölgeye gönderilen kıyafet yardımları tüm beden ve cinsiyet ifadelerini kapsayacak şekilde çeşitlendirilmelidir.
- Bölgeye gönderilen beslenme yardımlarında

- beslenme çeşitlilikleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Depremden etkilenen illerde LGBTİ+ öznelerle çalışan sivil toplum örgütlerinin çalışmaları engellenmemeli ve afet koordinasyonuna dahil edilmelidir.
 - Bölgede kurulan tüm geçici barınma alanlarında cinsiyetsiz olarak kullanılacak kabin tuvaletler ile banyolar getirilmeli ve bu alanların kullanımında güvenlik sağlanmalıdır.
 - Bölgede sağlık hizmeti veren kurumlar trans ve interseks kişiler hakkında bilgilendirilmeli ve özel ihtiyaçlarını karşılayabilecek medikal bilgiye sahip olmalıdır.
 - İnterseks kişilerin deprem nedeniyle aldığı sağlık hizmetinde ayrımcılıkla karşılaşması engellenmeli ve beden bütünlüklerine herhangi bir müdahale edilmemelidir.
 - Deprem bölgesinde toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarını kullanan LGBTİ+'lara müdahale edilmemeli, yasaklama kararları alınmamalı ve hakkın kullanımı garanti altına alınmalıdır.
 - Yaşadığı geçici barınma alanında güvende hissetmeyen LGBTİ+'ların yeniden yerleştirilmesi yapılmalı ve güvenliklerini sağlamak için önlemler alınmalıdır.
 - Afet hizmet ve koordinasyon kurumların içinde LGBTİ+'ların afet dönemlerindeki ihtiyaçlarını araştırmak, bu amaçla eğitimler düzenlemek ve sorunların çözümünü sağlamak amacıyla özel birimler kurulmalıdır.